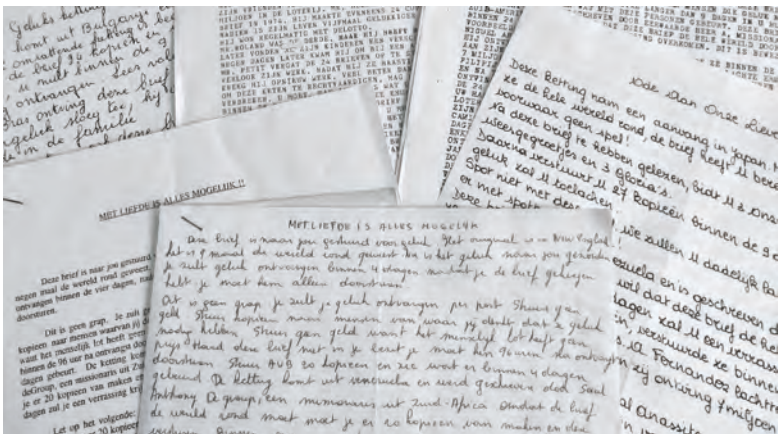

HET MOEST MAAR EENS WAAR ZIJN...

Ann Driessen

'Fake' nieuws. De media doen of dit thema 'in' en 'nieuw' is. Neen. Dat is echt geen hedendaagse uitvinding: de kettingbrieven van vroeger stonden er vol van. Mijn vader, architect-volkskundige Mathieu Driessen, voerde er een kruistocht tegen. Ik zette die voort, met en in een boek waaruit hierna een stukje. Niet alleen omdat het bekendste slachtoffer van een kettingbrief én het grootste slachtoffer van een kettingmail allebei Oost-Vlamingen zijn. Neen. Omdat kettingbrieven jammer genoeg niet verdwenen zijn. Ze kregen zelfs hardnekkige opvolgers: kettingmails en kettingberichten. Die bevatten evenveel onzin en zijn even verwerpelijk.

Een kettingbrief dat is een brief waarin aan de geadresseerde wordt gevraagd deze 10 tot 20 keer over te schrijven of te kopiëren en daarna naar evenveel mensen te sturen binnen een bepaalde termijn van 2 tot 9 dagen. Doet de ontvanger van de brief dat niet, dan dreigt groot onheil: de dood van een geliefde, een brand, het verlies van werk, een ongeneeslijke ziekte. Doet hij dat wel, dan volgt een flinke beloning: geluk, geld, succes, werk. Voorbeelden van de lotgevallen van mensen die de beloftes en bedreigingen niet serieus namen, moeten het waarheidsgehalte opkrikken. Meestal is de afzender van zo'n brief niet gekend.

Iedereen, ouder dan 30 jaar, heeft in zijn leven ooit zo'n kettingbrief gekregen of gelezen, denk ik. Tussen 1980 en 1990 was het een echte pest. Toen circuleerden er werkelijk duizenden. Dat blijkt uit de massa brieven die mijn vader

in die periode verzamelde als 'Anonieme Man'. Het postkantoor van zijn woonplaats As (Limburg) had er veel werk mee. Het lukte hem in bijna elke krant en weekblad en in menig radio- en in tv-programma een oproep 'stuur mij kettingbrieven' te lanceren en het publiek te waarschuwen voor dat 'kwaad'.

Waarom?

Omdat hij las, hoorde en zag wat die brieven met mensen deden. Hij wilde aantonen dat ze nonsens waren, de mensen waarschuwen voor die brieven en ze ervan bevrijden. Hij drong aan bij politie en gerecht op strenge betuiging en wilde nazorg en hulpverlening op gang brengen voor de slachtoffers van kettingbrieven. Hij vond het schrijven en het versturen van die anonieme onheilstijdingen een misdadige praktijk. Die wilde hij stoppen, met een boek. Die wens of droom kon hij niet verwezenlijken.

4

Sorbreek de Ketting onder geen enkele omstandigheid.
 Door de Heer Martinus van Pooreu zult u geluk ontvangen.
 Een Japanse vrouw had kanker, de dokters hadden haar
 opgegeven. Ze verstuurdde de brief binnen de 9 dagen en ver-
 keert nu in uitstekende gezondheid. De zoon van de Venezo-
 Raanse president ontving deze brief, hij sportte er mee en
 binnen de 9 dagen stierf zijn moeder. L. Agora ontving de
 brief en ontving 30.000 pfs.
 A. H. B. Gooi deze Brief niet weg!
 Wees niet ongeduldig, verstuur de brieven binnen 9 dagen
 en voeg 1 frank bij in elke omslag. Vraag wat u verlangt
 aan de He. Martinus en het zal u gegeven worden.
 Hoge God en de He. Martinus u zegenen. Amen.

Verdrietig en boos

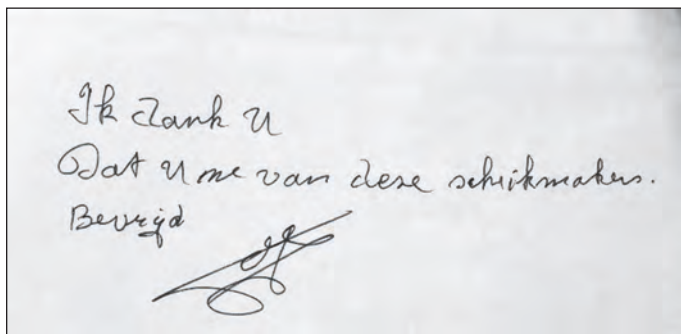
Op aanraden van vzw LECA besloot ik dit boek te schrijven. Ik wilde zijn collectie en het vele werk dat hij al verrichtte, niet verloren laten gaan. Ik analyseerde en bestudeerde zijn meer dan 2000 kettingbrieven: volgens kenner en Amerikaan Dan VanArsdale had mijn vader de grootste collectie ter wereld. Ik raakte geboeid, ontroerd en boos. Het liet me niet meer los. Niet alleen om de - soms afschuwelijke inhoud ervan en de verraderlijke overtuigingsmechanismen, maar ook en vooral om de persoonlijke commentaren bij die brieven. Wat mijn vader al wist, ontdekte ik ook, namelijk dat duizenden Vlamingen door zulke kettingbrieven werden geplaagd; dat honderden mensen die brieven doorstuurd en dat die actie tientallen mensen slapeloze nachten bezorgde. Vooral gelovige, lichtgelovige en gevoelige mensen bleken

de grootste slachtoffers; ook mensen die in hun leven al met ondragelijke drama's - een ongeneeslijke ziekte, een overlijden - te kampen hadden. Ik werd daar niet vrolijk van, integendeel.

Commentaren

Ik heb alle kettingbrieven in soorten ingedeeld. Ongeveer 90 % waren religieuze kettingbrieven (bv. Ode aan Onze Lieve Vrouw, Keten van Sint-Antonius), maar ook financiële (bv. Pilotenspel, Gouden Cirkel), praktische (bv. Recepten, Herman) en grappige kettingbrieven (bv. Zoo, Crematorium) komen voor, net als kettingbrieven voor kinderen en voor de vrede.

Ik heb ook alle bedenkingen, opmerkingen en vragen gelezen. Hoeveel onzekerheid, twijfel en angst die brieven echt teweegbrachten, zal ik nooit weten. Maar wat ik las, was voldoende om het fenomeen uit te spitten en te beschrijven.

Enkele vaststellingen.

- Kettingbrieven werden niet altijd verspreid met de naam 'kettingbrieven', 'ketting' of 'keten': er waren heel wat brieven zonder naam of met een meer 'onschuldige' titel, bv. gebedsteken, noveen, gebedsbrief, gebedsakte tot zelfs 'een wereldomvattende gebedsacte'.
- De opgevoerde heiligen en personages zoals militaire, wetenschappers, dokters e.a. moesten de brieven een aureool van waarheid geven.
- De meeste breven staan vol fouten in namen, plaatsnamen en spelling.
- Door het inspelen op gevoelens van liefde of angst probeerden ze lezers te overtuigen en aan te zetten tot actie (= schrijven en doorsturen).

Wie wil dat zijn zoon of dochter sterft? Wie wil zijn job verliezen? Wie wil geen miljoenen winnen bij de loterij? Wie wil familie die 'zwakzinnig' wordt? Wie wil dat zijn kind of geliefde sterft in een auto-ongeval of zelf door een ziekte? Wie wil een verschrikkelijke dood? Wie wil sterven zonder een reden? Wie wil dat zijn familie miserie ondervindt? Wie wil geen fortuin verdienen? Wie wil niet rijk worden? Wie wil niet als bediende opklimmen tot banddirect-

teur? Wie wil geen carrière maken in een internationaal bedrijf?
Op elk van die vragen is het antwoord, hoe kan het anders: niemand.

- Aan informatie was er geen gebrek. Artikels, interviews en reportages over kettingbrieven werden de wereld ingestuurd in alle lengtes, duur en vorm. Maar hoe zeer ook de media hun best deden om mensen lezers, kijkers en luisteraars te overtuigen van de onzin in die kettingbrieven, ze bleven circuleren.

- Ook de kerk moeide zich, terecht, in het openbaar en in gesprekken of brieven om dergelijke brieven af te keuren. Bisschoppen, priesters en paters: alle mogelijke geestelijken werden om advies gevraagd en ze waren het unaniem eens: weg met die brieven.

- Alle specialisten - juristen, religieuzen, economen – keurden ze af.

6

En toch. En toch. Ze bleven. Ze kregen zelfs moderne opvolgers: kettingmails en kettingbrieven. Ze hebben de rol van die brieven vlekkeloos en schaamteloos overgenomen, maar wel op een veel grotere schaal en met een veel grotere verspreiding. Ze zorgen bij de ontvangers voor vergelijkbare gevolgen: angst, twijfel, verdriet of slapeloze nachten. Daarom noem ik ze in een adem: kettingen van de angst.

Mails en berichten

In die 'nakomelingen' of 'imitaties' worden dezelfde mechanismen gebruikt. Heiligen hebben wel afgedaan, al komen er soms engelen in hun plaats. Hun rol wordt meestal overgenomen door 'gekende' bedrijven en/of 'bekende' politici, 'illustere' wetenschappers of 'succesvolle' medici. Namen en adressen (die lijken op échte namen) proberen daar nog meer gewicht aan te geven.

In kettingmails en kettingberichten komen andere thema's aan bod: liefde en vriendschap, gezondheid en ziekte, politiek en bedrijfsleven, criminaliteit en veiligheid, en - zeer opvallend - haat en racisme. 'Men' maakt je - net als in de kettingbrieven - van alles wijs: het fake-news-gehalte ervan is even groot of groter en alle mogelijke (oncontroleerbare en onware) elementen worden uit de kast gehaald.

Als je dit leest, niet stoppen want anders zal er jou iets ergs gebeuren en nee dit is geen grap! Mijn naam is Soema ik ben 15 jaar met zwart afro haar en enge lelijke ogen. Ik heb geen neus mond schaamhaar of oren. Met andere woorden: ik ben DOOD! Als jij dit niet doorstuurt naar 15 mensen binnen de 5minuten. Zal ik je vanavond vermoorden... en de vloer rampeneren! Dit is geen grap, als je dit wel doorstuurt zal er je vanavond om 10u22 iets goeds gebeuren. Iemand zal je opbellen of op MSN vertellen die ie van je houdt. Verbreek deze brief niet en kopieer en plak deze tekst in een nieuwe mail... je weet anders ben je DooD!

In mijn boek leg ik uit hoe je dergelijke mails en berichten kunt herkennen en wat je ermee kunt doen.

Na het bestuderen van meer dan 2000 kettingbrieven en meer dan 150 kettingmails en kettingberichten, kan ik enkel dit aanraden: geloof ze niet, geloof ze nooit. Verscheur de brieven, elimineer de mails en delete de berichten! Doe niet mee aan het verspreiden van leugens en angst...

Sterke verhalen

Toeval of niet: ik, ex-Limburger, ben na veel omzwervingen - As, Hasselt, Leuven, Veurne, Algerije en Nederland - nu Gentenaar, Oost-Vlaming. Het bekendste slachtoffer van een kettingbrief is ook een Oost-Vlaming: burgemeester Daniel Termont uit Gent. Die kreeg en verstuurdte in 2011, naar een lijst van vrienden en kennissen uit de politieke en bedrijfswereid, een kettingbrief over en voor een zieke jongen in Oostenrijks ziekenhuis. Hij deed dat uit medelijden, met goede bedoelingen. Het enige probleem: die jongen bestond en bestaat niet. Het betrokken ziekenhuis heeft enorm veel last van die wijdverspreide kettingbrief.

Het grootste slachtoffer van kettingmails in ons land was ongetwijfeld Johan Devadder uit Erpe-Mere, ook een Oost-Vlaming. Hij werd jarenlang gepest met duizenden mails door een kettingmail over zijn dochter Rachel van tien jaar, met kanker. Maar hij had die niet! Nooit is achterhaald wie de aanstoker

was van deze Rachel-mail, die al in 1997 onder de naam Jessica een voorloper had. Zelfs jaren na zijn dood in 2011 blijft die Rachel-kettingmail circuleren. Een bewijs dat kettingen van de angst een bijna onuitroeibaar kwaad zijn? Ik hoop van niet.

Dit boek is een eerbetoon aan mijn vader, volkskundige, die door het verzamelen van enkele duizenden kettingbrieven het versturen van tienduizenden andere kettingbrieven heeft kunnen voorkomen en daardoor dus ook veel leed bij potentiële ontvangers. Door het luisteren naar slachtoffers en het beantwoorden van hun brieven heeft hij enkele honderden mensen van hun angsten, twijfels, nachtmerries en verdriet verlost. Bewonderenswaardig. Ik hoop dat dit boek hetzelfde gevolg heeft.

In het eerste hoofdstuk komen de soorten brieven aan bod. Wat de briefontvangers dachten en voelden, met enkele sterke verhalen, lees je in het tweede deel. In een derde hoofdstuk krijg je een idee over hoe de media, de kerk, justitie, de post en therapeuten met dit fenomeen zijn omgesprongen. Daarna volgt een hoofdstuk over kettingmails en kettingberichten, soorten en voorbeelden. Het boek eindigt met een hoofdstuk aanbevelingen...

Voor meer informatie:

- <https://www.youtube.com/watch?v=3KVxcqAuQpE>
- <https://www.boekscout.nl/shop2/boek.php?bid=7344>
- <http://anndriessen.auteursblog.nl/>
- www.anndriessen.be